

Vypracovala:
Veronika Baroňová
PR-RV, 173 945
30.10.2005

Seminární práce na téma :

Alternativní školy

Osnova :

I. Úvod – pojem alternativní škola

II. Klasické reformní školy

a) Waldorská škola

b) Freinetovská škola

c) Daltonská škola

III. Kritika dosavadního školství

IV. Základní inovační záměry alternativních škol

V. Závěr

VI. Použitá literatura

I.Úvod – pojem alternativní škola

- je mnohovýznamný, často se pojmenovává jako netradiční škola, volná škola, svobodná, otevřená, nezávislá
- existují určité obecné definice daného pojmu
- jako alt.školu budeme chápat všechny druhy škol, bez ohledu na zřizovatele, tedy školy soukromé, církevní a veřejné, které mají 1 podstatný rys – odlišují se něčím od hlavního proudu standardních(běžných, převažujících) škol daného vzdělávacího systému
- odlišnost alt.škol může spočívat v jiných:
 - způsobech organizace výuky nebo života dětí ve škole
 - kurikulárních programech (změny v obsahu nebo cílech vzdělávání či v obojím)
 - parametrech edukačního prostředí(např.nestandardní řešení učeben nebo jiná komunikace mezi učiteli a žáky)
 - způsobech hodnocení výkonu žáků(např.slovní hodnocení)
 - vztazích mezi školou a rodiči, školou a místní komunitou aj.
- pojem alternativní škola pochází z latinského slova *alter*= jiný, opačný, změněný

Fce alternativních škol:

- kompenzační
- inovační
- diverzifikační

3 skupiny alt.škol :

- klasické reformní školy
- církevní(konfesní) školy
- moderní alt.školy

II. Klasické reformní školy

a) Waldorfská škola

- v současné době je u nás patrně nejznámějším typem ref. školy
- zakladatelem byl rakouský filozof a pedagog *Rudolf Steiner* (1861-1925), který vytvořil fil.-pedagogickou soustavu o výchově člověka
- tato koncepce je nazývána *antroposofie*
- praktického využití došla tato teorie v podobě alt. školy, která byla otevřena v obci Waldorf u Stuttgartu v r. 1919
- školy se postupně rozšiřovaly nejdříve v Německu a posléze i v zemích záp. Evropy, USA, Kanadě, Austrálii
- *charakteristika:*
- je alt. Nestátní škola se soukromým zřizovatelem
- rodiče platí školné
- v ČR mají tyto školy postavení státem uznávaných experimentálních škol
- je 12-ti letou školou integrovaného typu
- předškolní stupeň do 7 let, základní stupeň tvoří 1.-8. ročník, vyšší stupeň 9.-12. ročník, 13. ročník s možností maturity
- volnou součástí jsou i mateřské školy
- výchova a vzdělávání je plně podřízena tomu, aby podněcovala a rozvíjela aktivitu dítěte, jeho zájmy a potřeby
- k tomu je přizpůsobena i didaktická organizace výuky:
 - obsah vzdělávání je rozdělen časově do určitých bloků (epoch), žáci se v nich zabývají po určitou dobu týmiž předměty
 - žáci nejsou hodnoceni známkami, ale charakteristikami zahrnujícími i doporučení pro další rozvoj žáka (to zahrnuje ocenění, pochvalu, uznání...)
- učitelé „jsou svobodní“, nejsou vázáni osnovami
- za vedení školy neodpovídá ředitel, ale celý učitelský sbor ve spolupráci se sdružením rodičů, učitelů a přátel wald. hnutí
- významným prvkem této spolupráce jsou „měsíční slavnosti“, při kterých žáci a učitelé představují rodičům výsledky svého měsíčního úsilí
- část rozpočtu těchto škol je hrazená ze státních či jiných zdrojů
- waldorfská škola je zřejmě nejrozšířenější typ alt. školy
- nejpočetněji je zastoupena v Německu (asi 150 škol), Nizozemsku, Rakousku. V ČR působí 7 škol (Praha, Semily, Písek, Příbram, Ostrava) a několik mateřských škol
- od r. 1996 pracují tyto zákl. školy jakožto experimentálně-ověřující na základě programu Wald.škola schváleného MŠMT ČR
- v našem domácím kontextu se lze často setkat s tím, že wald.škola je nekriticky obdivována jako ideální typ školy

- na druhé straně je skutečností, že část odborníků a veřejnosti posuzuje wald.školu skepticky- ačkoli se považuje za „svobodnou“ ve skutečnosti vnucuje žákům určitý styl výchovy a vzdělávání, určité světonázorové principy atd.
- staví si za cíl být školou přítomnosti pro budoucnost

b) Freinetovská škola

- tento typ alt. škol pochází od francouzského učitele *Célesina Freineta*(1896-1966), jednoho z významných teoretiků tzv. *pracovní školy*
- hlavní idea jeho pedagogických snah rozvíjených ve 20. letech 20. stol., zní: *Z života-pro život-práci.*
- vypracoval koncepci o nutnosti vybavit školní třídu pracovními kouty, kde se mohou děti individuálně nebo ve skupinách věnovat činnostem z oblasti přírodních věd a techniky, domácím pracím, umělecké tvorbě i jazykové komunikaci
- nejdůležitějšími prvky školní práce podle Freineta jsou:
 - třída jako mnohostranně rozčleněný pracovní prostor pro získávání zkušeností („pracovní ateliéry“)
 - individuální týdenní pracovní plán žáka projednaný na začátku týdne s učitelem
 - akustické učební programy, zvláště pro jazykovou výuku
 - školní tiskárna s mnohostranným použitím, která slouží k rozvíjení manuálních i intelektových schopností žáků (tvorba školního časopisu atd.)
- tyto typy škol jsou nejvíce rozšířeny ve Francii, Belgii, Nizozemsku

c) Daltonská škola

- název podle experimentální školy v Daltonu, ve státě Massachusetts v USA, vznikla u iniciativ americké učitelky *Helen Parkhurstové*(1887-1973)
- spolupracovala s M. Montessoriovou, od níž získal závažné podněty pro svou vlastní experimentální školu, jež byla založena r. 1919
- opírá se o několik ústředních principů:
 - svoboda žáka a jeho vlastní odpovědnost (tzn., že každý žák má vytvořen svůj vlastní program práce na 1 měsíc, v němž jsou vymezeny výsledky, jichž má v učení dosáhnout)
 - zdůraznění spolupráce a vytváření sociálního a demokratického vědomí u dětí
 - osobní zkušenost na základě samostatné činnosti žáka
 - vyvážené střídání mezi výukou v rámci celé třídy a skupinovou a individuální prací na úkolech, jejichž pořadí vypracování si žák určuje sám
- každý den se zařazuje „volná hodina“, kterou je možno využít k dohnání toho, co žák nestihl
- zároveň je koncepce dalton. plánu kritizována kvůli určitým potížím, které vznikají při praktické realizaci např. nedostatečné opakování látky, nesystematické získávání poznatků a přílišné spoléhání na žakovu aktivitu
- rozšířily se z USA do Anglie, Nizozemska-zde je jich nejvíce
- v ČR působí Asociace českých dalton. škol v Brně, kde pracuje 1 základní škola podle dalton. alternativní koncepce

III. Kritika dosavadního školství

- vytýká se:
 - nedocenění pracovních činností, malý zřetel k estetickým, tělovýchovným a zdravotním aspektům výchovy
 - jednostranná orientace na učení a podcenění rozvoje tvůrčích schopností
 - obětování současného života dítěte, sporné a nejisté budoucnosti
 - nepřiměřený pracovní a životní režim školy, přemíry drilu a nátlaku
 - malá citlivost učitele vůči dítěti
 - izolace školy od života, od rodiny i od kulturních institucí

IV. Základní inovační záměry alternativních škol

- změna celkové orientace školy
- komplexní rozvoj osobnosti v jednotě její stránky intelektové, emocionální a volní
- nahradit dosavadní „školu učení“ novou „školou tvůrčí“
- posílit pracovní aspekty školy
- zvýšenou pozornost věnovat aspektům estetickým, tělovýchovným a zdravotním
- aktivizovat morálně výchovnou fci školy
- prohloubit kontakty školy se životem, se společností, s rodinou i s přírodou
- překonat tradiční formy výuky ve třídě formami skupinovými a individuálními
- posílit úlohu hry v rozvoji jedince vedle učení a práce
- překonat strohé tradiční členění žáků podle věku a vytvářet přirozené životní skupiny dětí
- navodit nový partnerský vztah učitelů a žáků a pozitivně změnit celkovou atmosféru školy

V. Závěr

- zvýšená poptávka po těchto školách upozorňuje na nedostatky státního školství a na potřebu existence různých alternativ výchovy člověka
- alter. školy kompenzují nedostatky státního školství
- jejich existence též odstraňuje uniformitu vzdělání, rodičům a dětem se nabízí více paralelních způsobů, cest k dosažení určitého cíle
- všechny školy by pak měly mít nejen stejné povinnosti a zodpovědnost za výchovu, ale také stejná práva a možnosti rozvoje
- přestože alter. školy mají jen menšinové zastoupení ve státním školském systému, velice svou existencí ovlivňují průběh a výsledek reformy státního školství
- tyto školy vytvářejí podmínky pro inovaci v organizaci vzdělávacího procesu i v obsahu vzdělání

VI. Použitá literatura

Průcha, Jan : Alternativní školy a inovace ve vzdělávání, Portál, 2001
 Jůva Vladimír, Jarmila Svobodová : Alternativní školy, PAIDO, 1995
 Materiály z e-learningu
 www.seminarky.cz

